Processtöd inför förskrivning av
Motordriven rullstol/patientstyrt drivaggregat

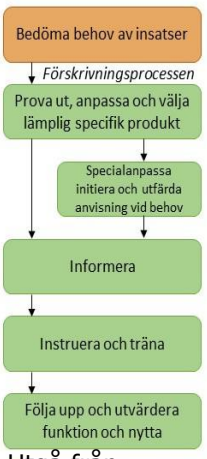

Detta dokument är ett processtöd för dig som är förskrivare av motordriven rullstol/brukarstyrt drivaggregat (benämns i processtödet som "elrullstol"). Utgångspunkten är förskrivningsprocessens olika steg. Processtödet syftar till att lyfta fram olika faktorer som är viktiga att tänka på under respektive processteg. Du, som arbetsterapeut, kan behöva inhämta underlag från andra professioner för att kunna avgöra vilken åtgärd som är bäst lämpad.

Bedöma behov av insatser

- **Handboken:** Uppfyller patientens behov handbokens anvisningar för elrullstol? Utgå från nedanstående områden för din bedömning.
- **Medicinskt underlag:** Inhämta medicinskt underlag från läkare (blankett finns i Handbok för personliga hjälpmedel inom hälso- och sjukvård). Vissa av nedanstående områden bör det medicinska underlaget besvara. Ibland kan arbetsterapeuten be läkaren om att specifikt bedöma vissa funktioner/tillstånd. (Specifik instruktion G i anvisning för motordrivna rullstolar, C i anvisning för drivaggregat)
- **Gångförmåga:** Bedömning av gångförmåga inomhus och/eller utomhus, i den miljö och aktivitet som elrullstolen ska användas. Exempel: gångsträcka, fallrisk och uthållighet. Använd gångtest när det är möjligt, helst 6 min gångtest om inte kan Time up and go eller annat standardiserat test användas. En rekommendation är att arbetsterapeut och fysioterapeut samråder kring gångbedömningen.

  För bedömning av patienter med stort inslag av fatigue, som påverkar individens förmågor fysiskt och/eller kognitivt under lång tid, kan FSS (Fatigue severity scale) och MFIS (Modified Fatigue Impact Scale) vara lämpliga bedömningsinstrument att använda i syfte att bedöma graden av nedsatt gångförmåga. Exempel: gångsträcka, fallrisk och uthållighet.
- **Användningsområde:** När och var ska elrullstolen användas? Bedöm syftet med den aktivitet som elrullstolen ska användas vid. Bedöm på vilket sätt patienten vill göra:
    - inköp av dagligvaror och tjänster som krävs för det dagliga livet
    - engagera sig i samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv.

  Tänk på att målen med elrullstol ska vara mätbara och kunna följas upp och utvärderas. (Specifik instruktion B i båda anvisningarna)
- **Förflyttningshjälpmedel:** Bedömning av användning av gånghjälpmedel och manuell rullstol inomhus och/eller utomhus, i den miljö och aktivitet som elrullstolen ska användas.
- **Åtgärder:** Identifiera lämpliga åtgärder. Finns alternativ till elrullstol? Exempel: manuell rullstol i kombination med färdtjänst kan användas i samband med inköp. (Specifik instruktion B i båda anvisningarna)
- **Syn:** Har patienten nedsatt synskärpa, synfält eller annat som kan påverka framförandet av elrullstol? Exempel: hemianopsi, synnedsättning som inte kan kompenseras fullt ut med glasögon, svårigheter med avståndsbedömning.
- **Hörsel:** Har patienten nedsatt hörsel som kan påverka framförandet av elrullstol? Exempel: döv på ena örat, svårigheter att uppfatta varifrån ljud kommer.
- **Kognition:** Finns kognitiva funktionsnedsättningar? Exempel: nedsatt perception, omdöme, uppmärksamhet, minne med mera.
- **Progressiv sjukdom:** Har patienten en progressiv sjukdom som påverkar kognitiva funktioner? Exempel: Parkinson, MS, demens
- **Psykiskt mående:** Hur är patientens psykiska mående? Exempel: deprimerad, känslomässig obalans.
- **Läkemedel:** Behandlas patienten med några läkemedel som skulle kunna påverka körförmågan?
- **Beroendeproblematik:** Finns misstanke om att patienten har en beroendeproblematik avseende alkohol eller narkotika?

- **Användningsfrekvens:** Hur ofta kommer elrullstolen användas? (Specifik instruktion E, F och K i anvisning för motordrivna rullstolar, D och E i anvisning för drivaggregat)
- **Inomhusmiljö:** Är det möjligt att framföra en elrullstol i patientens hem (vid inomhusanvändning)?
- **Utomhusmiljö:** Är det möjligt att framföra en elrullstol i den utomhusmiljö patienten vill vistas (vid utomhusanvändning)?
- **Förvaring:** Finns det plats för säkert, låsbart, frostfritt utrymme för förvaring? Exempel: i bostad, garage, förråd.
- **Laddning av batteri:** Finns vägguttag för laddning, i ett välventilerat utrymme?
- **Bostadsanpassning:** Behöver patienten informeras om möjligheten att ansöka om bostadsanpassningsbidrag?
- **Skötsel:** Vem sköter laddning och skötsel?
- **Nätverk för stöd:** Har patienten familj, andra närstående eller assistans av personal? Exempel: någon som kan vara behjälplig vid överflyttning eller för att sätta elrullstolen på laddning eller för att köra elrullstolen.
- **Framtidsplaner:** Hur ser patienten på framtiden? Exempel: planer på att flytta.
- **Riskbedömning:** Använd den riskanalys som finns i Beslutstöd vid hjälpmedelsförskrivning i Västra Götaland för att bedöma om åtgärden är lämplig. (Specifik instruktion I i anvisning för motordrivna rullstolar, H i anvisning för drivaggregat)
- **Särskild prövning:** Skicka in en särskild prövning till kostnadsansvarig där din bedömning och målet med förskrivningen framgår. Särskild prövning behövs även vid förskrivning av tillbehöret vårdarstyrning och när det finns behov av dubbelutrustning av rullstol. Primärvårdens ansökningsblankett finns här, vissa vårdgivare har blanketten i sitt verksamhetssystem. (Specifik instruktion H i anvisning för motordrivna rullstolar, F i anvisning för drivaggregat)

Prova ut, anpassa och välja lämplig specifik produkt

- **Konsultationsunderlag:** Hämta konsultationsunderlaget för sittande på Hjälpmedelscentralens webbplats. Många av områdena nedan finns i underlaget.
- **Deformitet:** Har patienten någon deformitet, vilken?
- **Inskränkt rörlighet:** Har patienten inskränkt rörlighet, vilken?
- **Tonus:** Har patienten förändringar av muskeltonus? Exempel: spasticitet, nedsatt tonus, pares.
- **Arm-/handfunktion:** Vilken arm- och handfunktion har patienten? Exempel: nedsatt koordination, tremor, nedsatt finmotorik.
- **Muskelstyrka:** Vilken muskelstyrka har patienten? Exempel: tillräcklig styrka för att klara överflyttningar själv.
- **Balans/yrsel:** Har patienten nedsatt balans och eller yrsel?
- **Progressiv sjukdom:** Har patienten en progressiv sjukdom som påverkar fysiska funktioner? Exempel: reumatoid artrit, ALS
- **Tid för sittande:** Hur länge ska patienten sitta i elrullstolen per tillfälle?
- **Smärta:** Har patienten någon smärtproblematik som kan påverka överflyttning sittande eller körförmågan?
- **Sår:** Har patienten något sår som påverkar sittandet och/eller förmågan att köra? Exempel: sittsår, svårläkta sår på händerna.
- **Risk för sår:** Finns det behov av antidecubitus hjälpmedel?
- **Andra hjälpmedel:** Finns/kommer det finnas andra hjälpmedel att använda i kombination med elrullstolen? Exempel: för kommunikation, förflyttning.
- **Arbetsorder:** Skapa en Arbetsorder om konsultation till Hjälpmedelscentralen, i webSesam.
- **Val av modell:** Observera att hjälpmedel som förskrivs ska vara enklast möjliga hjälpmedel som tillgodoser patientens behov av funktion, aktivitet och delaktighet. Du får hjälp att välja modell vid konsultationstillfället. Du får också vägledning av sortimentsöversikterna på Hjälpmedelscentralens webbplats. (Specifik instruktion D och L i anvisning för motordrivna rullstolar)
- **Oväntade händelser:** Gå igenom olika scenarier på händelser som kan inträffa och hur de kan hanteras. Till exempel vad som händer om elrullstolen behöver repareras, hur klarar

patienten sina förflyttningar under den tiden?

- **Rätt till jour:** Ta ställning till förskrivning av "rätt till jour" för elrullstol som används inomhus.

Vid användning inomhus

- **Utrymme:** Är det rymligt eller trångt i bostaden/lokalen, finns nivåskillnader?
- **Hinder:** Finns det hinder som måste åtgärdas? Exempel: placering av möbler, trösklar, smala dörrar.
- **"Minsta mått":** Finns några ”minsta mått” att ta hänsyn till. Exempel: utrymme för att vända och förvaringsutrymme.
- **Överflyttning:** Finns det plats att göra överflyttningar? Exempel: från manuell rullstol till elrullstol, från elrullstol till säng eller toalett.
- **Framkomlighet:** Hur ser framkomlighet ut i gemensamma utrymmen? Exempel: vid hiss och entrédörr, placering av eventuella dörröppnare.

Vid användning utomhus

- **Omgivning:** Hur ser omgivande miljö ut? Exempel: backigt/kuperat, grus eller asfalt, höga trottoarkanter, avfasade kanter.
- **Tillgängligheten:** Hur ser tillgängligheten till, samt framkomlighet i, affärer ut?
- **Andra platser:** Om elrullstolen används på andra platser, hur ser tillgängligheten ut där?
- **Transport:** Har patienten behov av att kunna sitta kvar i elrullstolen vid resa med färdtjänstbuss eller i egen bil som är utrustad med transportfästen?

Specialanpassa initiera och utfärda anvisning vid behov

- **Specialanpassning:** Bedöm behov av specialanpassning.
- **Konsultation:** Boka tid för konsultation hos Hjälpmedelscentralen.

Informera

- Gå igenom och lämna ut:
  - lånevillkor
  - särskilda tillägg till lånevillkor
  - låneförbindelse
  - bruksanvisning
  - individuella instruktioner (vid behov)

Lånevillkor, särskilda tillägg till lånevillkor och låneförbindelse finns i Handbok för personliga hjälpmedel inom Hälso- och sjukvård.

(Specifik instruktion N i anvisning för motordrivna rullstolar, I i anvisning för drivaggregat)

Instruera och träna

- Gå igenom NTF:s broschyr *Elrullstol och elskoter i trafiken*
- Gå igenom NTF:s digitala utbildning om elrullstol och elskoter
- Träna på att köra där elrullstolen ska användas
- Träna på att ladda
- Diskutera "nödsituationer", träna om möjligt

NTF:s broschyrer länkas från respektive anvisning i Handbok för personliga hjälpmedel inom Hälso- och sjukvård.

Tips och råd för "körträning" med mera finns i primärvårdens hjälpmedelsenhets dokumentbank.

Följa upp och utvärdera funktion och nytta

- Bedöm lämpligt intervall för uppföljning utifrån den riskbedömning som gjorts, dock minst var 18 månad.
- Använd "Checklista för uppföljning av förskrivning av eldriven rullstol/brukarstyrt drivaggregat" vid uppföljning